ประโยค ป.ธ. ๘
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๒

๑. บทว่า **ภโทฺร** คือมิใช่เป็นผู้ชั่วช้า ฯ จริงอยู่ ปุถุชนที่มีธรรมอันงาม เป็นต้นจนถึงพระอรหันต์ ย่อมถึงการนับว่า ภิกษุผู้เจริญ เพราะความเป็นผู้ประกอบด้วยธรรมอันเจริญคือ ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ และวิมุตติญาณทัสสนะ ฯ บทว่า **สาโร** ความว่า ชื่อว่า ผู้เป็นแก่นสาร เพราะความเป็นผู้ประกอบด้วยธรรมเป็นแก่นสารคือศีลเป็นต้นเหล่านั้นแหละ ดุจแผ่นผ้าที่ชื่อว่าเขียว เพราะอันประกอบด้วยสีเขียว ฉะนั้น บัณฑิตพึงทราบว่า ชื่อว่าเป็นภิกษุ ฯ อีกอย่างหนึ่ง ท่านผู้มีอาสวะสิ้นแล้วเท่านั้น บัณฑิตพึงทราบว่าชื่อว่า ผู้เป็นแก่นสาร เพราะความเป็นผู้ปราศจากกระพี้คือกิเลส ฯ บทว่า **เสกฺโข** ความว่า พระอริยบุคคล ๗ รวมทั้งปุถุชนผู้มีธรรมอันงาม ชื่อว่าพระเสขะ เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า ยัง (ต้อง) ศึกษาไตรสิกขาอยู่ ฯ บรรดาท่านเหล่านั้น พระเสขะรูปใดรูปหนึ่ง พึงทราบว่าเป็นภิกษุ ฯ ท่านที่ชื่อว่า พระอเสขะ เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า ไม่ (ต้อง) ศึกษา ฯ อธิบายว่า ท่านที่ตั้งอยู่ในผลชั้นยอด ล่วงพ้นธรรมที่จะต้องศึกษาแล้ว เป็นผู้สิ้นอาสวะแล้ว ท่านเรียกว่าพระอเสขะ เพราะความไม่มีที่จะต้องศึกษาที่ยิ่งขึ้นไปกว่านั้น ฯ สองบทว่า **สมคฺเคน สงฺเฆน** ความว่า อันสงฆ์ผู้เข้าถึงความเป็นผู้พร้อมเพรียงกันในกรรมอย่างหนึ่ง เพราะความที่ภิกษุมีจำนวนเท่าใด (จะต้อง) เข้ากรรมในกรรมอันสงฆ์ปัญจวรรคพึงทำโดยปริยายอย่างต่ำสุด ภิกษุเหล่านั้นมา(พร้อม) แล้วด้วย เพราะความที่ฉันทะของภิกษุผู้ควรนำฉันทะอันภิกษุนำมาแล้วด้วย เพราะไม่มีการคัดค้านของภิกษุทั้งหลาย ผู้ประชุมกันอยู่พร้อมหน้าด้วย ฯ บทว่า **ฌตฺติจตุตฺถเกน** ความว่า อันสงฆ์พึงทำด้วยอนุสสาวนา ๓ ครั้ง ด้วยญัตติ ๑ ครั้ง ฯ บทว่า **กมฺเมน** คือ ด้วยวินัยกรรมอันชอบธรรม ฯ บทว่า **อกุปฺเปน** ความว่า เข้าถึงความเป็นกรรมที่ไม่พึงให้กำเริบ คือ ความเป็นกรรมที่ไม่พึงคัดค้านได้ เพราะความเป็นกรรมที่ถึงพร้อมด้วยวัตถุสมบัติ

ญัตติสมบัติ อนุสสาวนาสมบัติ สีมาสมบัติ และปริสสมบัติ ฯ บทว่า **ฐานารเหน** คือ ควรแก่เหตุ ได้แก่ ควรแก่คำสอนของพระศาสดา ฯ ที่ชื่อว่าอุปสัมบัน ได้แก่ มาถึงพร้อม อธิบายว่า ถึงแล้วซึ่งภาวะในเบื้องบน ฯ จริงอยู่ ภาวะแห่งภิกษุ ชื่อว่า ภาวะในเบื้องบน ฯ ก็ภาวะแห่งภิกษุนั้น ท่านเรียกว่า อุปสัมบัน เพราะความเป็นผู้มาถึงพร้อมแล้วซึ่งภาวะในเบื้องบนนั้น ด้วยกรรมตามที่กล่าวแล้ว ฯ

๒. ภิกษุนั้น ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ไม่ต้องแสวงหาลมหายใจเข้าและหายใจออกเหล่านั้น นอกจากโอกาสที่ลมถูกต้องตามปกติ ฯ แต่จำต้องถือเอาเชือกคือสติและปฏักคือปัญญาแล้วตั้งจิตไว้ในโอกาสที่ลมถูกต้องตามปกติ วางมนสิการให้เป็นไป ฯ เพราะเมื่อเธอมนสิการอยู่อย่างนี้ไม่นานเลย ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกเหล่านั้น ก็จะปรากฏ เหมือนโคปรากฏที่ท่าลงดื่ม ฉะนั้น ฯ จากนั้นเธอพึงเอาเชือกคือสติผูกรั้งไว้ในที่นั้นนั่นแลแล้วแทงด้วยปฏักคือปัญญาตามประกอบกัมมัฏฐานไว้อีกเนือง ๆ ฯ เมื่อเธอหมั่นตามประกอบกัมมัฏฐานอยู่เนือง ๆ เช่นนั้นไม่นานนัก นิมิต ย่อมปรากฏ ฯ อาจารย์บางพวกกล่าวว่า ก็นิมิตนั้น มิได้มีแก่พระโยคาวจรทุกรูปเช่นเดียวกัน ฯ เออก็ของบางรูปย่อมปรากฏคุจปุยนุ่น คุจปุยฝ้าย คุจสายลม ให้เกิดสัมผัสที่สบาย ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๙
แปล ไทยเป็นมคธ

๑. ภโทฺรติ อปาปโก ฯ กลฺยาณปุถุชฺชนาทโย หิ ยาว อรหา ตาว ภเทฺรน สีเลน สมาธินา ปญฺญาย วิมุตฺติยา วิมุตฺติญาณทสฺสเนน จ สมนฺนาคตตฺตา ภโทฺร ภิกฺขูติ สงฺขฺยं คจฺฉนฺติ ฯ สาโรติ เตหิเยว สีลสาราทีหิ สมนฺนาคตตฺตา นีลวณฺณสมนฺนาคเมน นีโล ปโฏ วิย สาโร ภิกฺขูติ เวทิตพฺโพ ฯ วิคตกฺกิเลสเผคฺคุภาวโต วา ขีณาสโว สาโรติ เวทิตพฺโพ ฯ เสกฺโขติ ปุถุชฺชนกลฺยาณเกน สทฺธึ สตฺต อริยา ติสฺโส สิกฺขา สิกฺขนฺตีติ เสกฺขา ฯ เตสุ โยโกจิ เสกฺโข ภิกฺขูติ เวทิตพฺโพ ฯ น สิกฺขตีติ อเสกฺโข ฯ เสกฺขธมฺเม อติกฺกมฺม อคฺคผเล ฐิโต ตโต อุตฺตรึ สิกฺขิตพฺพาภาวโต ขีณาสโว อเสกฺโขติ วุจฺจติ ฯ สมคฺเคน สงฺเฆนาติ สพฺพนฺติเมน ปริยาเยน ปญฺจวคฺคกรณีเย กมฺเม ยาวติกา ภิกฺขู กมฺมปฺปตฺตา เตสํ อาคตตฺตา ฉนฺทารหานํ ฉนฺทสฺส อาหฏตฺตา สมฺมุขีภูตาน ญฺจ อปฏิกฺโกสนโต เอกสฺมึ กมฺเม สมคฺคภาวํ อุปคเตน สงฺเฆน ฯ ฉตฺติจตุตฺถเณาติ ตีหิ อนุสฺสาวนาหิ เอกาย ฉตฺติยา กตฺตพฺเพน ฯ กมฺเมนาติ ธมฺมิเกน วินยกมฺเมน ฯ อกุปฺเปนาติ วตฺถุฉตฺติอนุสฺสาวนสีมา-ปริสสมฺปตฺติสมฺปนฺนตฺตา อโกเปตพฺพตํ อปฏิกฺโกสิตพฺพตํ อุปคเตน ฯ ฐานารเหนาติ การณารเหน สตฺถุสาสนารเหน ฯ อุปสมฺปนฺโน นาม อุปริภาวึ สมาปนฺโน ปตฺโตติ อตฺโถ ฯ ภิกฺขุภาโว หิ อุปริภาโว ฯ ตญฺเจส ยถาวุตฺเตน กมฺเมน สมาปนฺนตฺตา อุปสมฺปนฺโนติ วุจฺจติ ฯ

๒. เอวเมว เตน ภิกฺขุนา น เต อณฺณตฺร ปกติผุฏฺโฐกาสา ปริเยสิตพฺพา ฯ สติรสฺมึ ปน ปญฺญาปโฏทญฺจ คเหตฺวา ปกติผุฏฺโฐกาเส จิตฺตํ ฐเปตฺวา มนสิกาโร ปวตฺเตตพฺโพ ฯ เอวํ หิสฺส มนสิกโรโต น จิรสฺเสว เต อุปฏฺฐหนฺติ นิปาตติฏฺเฐ วิย โคณา ฯ ตโต เตน สติรสฺมิยา พนฺธิตฺวา

ตสฺมึเยว ฐาเน โยเชตฺวา ปณฺณาปโฏเทน วิชฺฌนฺเตน ปุน กมฺมฏฺฐานํ อนุยุญฺชิตพฺพํ ฯ ตสฺเสวมนุยุญฺชโต น จิรสฺเสว นิมิตฺตํ อุปฏฺฐาติ ฯ ตํ ปเนตํ น สพฺเพสํ เอกสทิสํ โหติ ฯ อปิจ โข กสฺสจิ สุขสมฺผสฺสํ อุปฺปาทยมาโน ตูลปิจุ วิย กปฺปาสปิจุ วิย วาตธารา วิย จ อุปฏฺฐาตีติ เอกจฺเจ อาหุ ฯ